

Seksualitet i to forskellige politiske systemer En sammenligning af seksuel adfærd hos øst- og vesttyske studenter

af Ulrich Clement & Kurt Starke

Introduktion

Tværkulturelle studier er relativt sjældne inden for den empiriske, sexologiske forskning. De få vigtige undersøgelser, som er gennemført, sammenligner industrialiserede lande- og alle er baseret på studentergrupper.

I deres allerede nu klassiske studier undersøgte Christensen et al (1,2) grupper fra 3 forskellige kulturer: Studenter fra et amerikansk mormonuniversitet, studenter fra et amerikansk universitet i midtvesten og danske studenter. Hovedinteressen i dette studium var sammenhængen mellem holdninger og adfærd. Man fandt en betydelig holdnings- og adfærdsdiskrepans i de restriktive kulturer, hvor seksualiteten praktiseres ud over, hvad den seksuelle norm tillader. I undersøgelsen var de danske studenter mindst og mormon-studerne mest restriktive. De liberale danske studenter var karakteriseret ved en lav holdnings- adfærdsdiskrepans, få negative følelser (skyld, angst) eller konsekvenser (uønsket graviditet) og en minimal mand/kvinde forskel.

En senere undersøgelse (3) sammenlignede studenter fra 5 lande: USA, Canada, England, Vesttyskland og Norge. Her fandt man, at europæiske studenter generelt var mere liberale og seksuelt erfarne sammenholdt med amerikanske studenter. Der var en tværkulturel tendens til, at kvinder var mere seksuelt konservative. De var også mindre erfarne end mænd, med én undtagelse: Vesttyske kvinder havde lidt oftere samlejeerfaring (59%) end mændene (55%). Ud fra vor viden er det første gang, at en undersøgelse viser, at kvinder angiver større samlejeerfaring end mænd. Undersøgelsen viser også, at der er sammenhæng mellem konservativ holdning og seksuel adfærdsforskel mellem de 2 køn. Alle disse undersøgelser er baseret på materialer fra vestlige lande.

Når vi her præsenterer en sammenligning mellem 2 materialer fra den Tyske Demokratiske Republik (DDR) og den Tyske Forbunds Republik (BRD), er vi i en særlig situation. Vi sammenligner 2 lande, som har den samme historiske baggrund indtil for 40 år siden. Sidan da har de to stater været baseret på forskellige politiske og økonomiske systemer; på et kapitalistisk samfund i Vest og et socialistisk samfund i Øst, begge med et højt industrialiseringsniveau. Den specielle tyske situation kunne måske hjælpe os til at få et indtryk af, hvordan seksualiteten påvirkes af den politiske kontekst.

I det følgende vil der af praktiske grunde blive anført Vesttyskland for den Tyske Forbundsrepublik (BRD), Østtyskland for den Tyske Demokratiske Republik (DDR).

Materiale og metode:

I 1980 gennemførte *Zentralinstitut für Jugendforschung i Leipzig*, en landsdækkende spørgeskema-undersøgelse af 5469 unge voksne, i alderen 16-30 år. Det var arbejdere, lærlinge og studenter (4). Undersøgelsen anvendte spørgeskemaer, der blev givet til og udfyldt i grupper på gennemsnitligt 14 personer af samme køn. Afvisningshyppigheden var 1,2%.

På næsten samme tidspunkt gennemførte *Abteilung für Sexualforschung i Hamburg*, en undersøgelse af seksuel adfærd hos vesttyske studenter. Hensigten med denne undersøgelse var at analysere ændringer i seksuel adfærd og holdning siden 1966, hvor Giese & Schmidt (5) gennemførte deres undersøgelse om studenters seksualitet. Undersøgelsen omfattede 1922 studenter fra 13 universiteter, som blev tilfældigt udvalgt. Der blev udfyldt individuelle, postfremsendte spørgeskemaer. Afvisningsfrekvensen var høj, 63%. Skønt de to originale projekter ikke var planlagt som en sammenlignende undersøgelse (de blev faktisk gennemført uden kendskab til hinanden), så kan vi sammenligne visse basale data retrospektivt. For at kunne gøre dette, har vi valgt at parallelisere undersøgelserne for alder og uddannelsesniveau. Ved sammenligninger undersøgte vi kun studenter på nogenlunde samme alder, dvs. fra 20-24 år. Dette førte til en reduktion af det originale materiale, således at den aktuelle sammenligning er baseret på 994 Vesttyske og 1208 Østtyske studenter.

At foretage en sådan sammenstilling indebærer en række metodologiske problemer, som opstår ved den dramatiske forskel i afvisningsfrekvensen i de to studier. Denne diskussion er gennemført detaljeret i et andet arbejde (6,7).

Resultater:

Ægteskabelig status, partnersituation og ønske om børn

Procenten af gifte studenter er adskillige gange højere i det Østtyske materiale, hvor 31% af mændene og 24% af kvinderne er gift, sammenholdt med 3 respektive 5% blandt de Vesttyske studenter. Blandt de Østtyske studenter er der en øget tendens til at have fast partner.

Ønsket om at få børn kan ses som en indirekte indikator for perspektivet i et forhold. Mens næsten alle Østtyske studenter ønsker at få børn, er et stort mindretal, omkring 1/4 af de Vesttyske studenter, uafklarede. Yderligere er ønsket om at gifte sig markant højere i det Østtyske materiale. Her er det kun en lille gruppe på 1-2%, som ikke ønsker at gifte sig, sammenholdt med næsten 1/5 (15% af mændene og 19% af kvinderne) af de Vesttyske studenter. Kun ca. 1/2-delen er positivt stemt overfor at gifte sig.

Samtlige parametre orienteret mod partnerskab viser en markant holdning for ægteskab, partnerskab og familie blandt de Østtyske studenter. De er oftere gift, har større tendens til at ville binde sig og en mere markant familie-

orientering. I modsætning hertil er der blandt Vesttyske studenter en bred varians i deres holdninger overfor ægteskab og familie.

Seksuel adfærd:

Masturbation

Hos mændene er masturbationserfaringen næsten den samme: 87% af de Vesttyske og 83% af de Østtyske mænd, har masturberet mindst én gang. Hos kvinderne, er der en markant forskel. Vesttyske kvinder, som med 72% stadig er mindre erfarne end mændene, har en næsten 2½ gange så høj masturbationserfaring som de Østtyske kvinder, hvor kun 30% har prøvet at masturbere. Forskellen mellem kønnene i Østtyskland er således meget større end blandt de Vesttyske studenter. Denne store forskel kan ikke forklares ud fra de metodologiske overvejelser.

Samleje

Samlejeerfaringerne hos mænd adskiller sig markant mellem de to kulturer. 91% af de Østtyske studenter har samlejeerfaring, hvilket er 13% mere end de Vesttyske, mens der hos kvinderne kun er en forskel på 4%. Den kønsforskel som findes i det Vesttyske materiale kan ikke genfindes i det Østtyske. Dette er også tilfældet for gennemsnitsalderen for første samleje, idet der ikke er nogen kønsforskel i det Østtyske materiale. De Vesttyske kvinder begynder ca. 1 år før mændene (18,4 og 19,5 år). Der er også en tydelig tværkulturel forskel hos mændene, hvor de Østtyske mænd debuterer gennemsnitligt 18,1 år gamle mod de Vesttyske 19,5 år. Angående den seksuelle erfaring hos den første samlejepartner, er der ikke nogen relevant forskel, de 2 materialer imellem. I begge materialer synes kvinderne at have mere erfarne partnere end mændene. Om den aktuelle samlejehyppighed angiver 82% af de Østtyske mænd og 72% af Vesttyske mænd at have haft samleje indenfor de seneste 6 mdr. Hos både Østtyske og Vesttyske kvinder er hyppigheden 82%. Der er således en kønsforskel i det Vesttyske, men ikke i det Østtyske materiale.

Angående månedlig samlejehyppighed, fandtes ingen relevante forskelle. Heller ingen markante kønsforskelle. Den gennemsnitlige aktivitet var hos mændene 6,8 i det Vesttyske og 7,8 i det Østtyske materiale, mens det hos kvinderne var henholdsvis 7,0 og 7,4.

Sammenligning af antal seksualpartnere viser, at antallet af studenter med relativt mange seksualpartnere (over 10) er højere i det Vesttyske materiale, særligt hos kvinder (11% mænd og 15% kvinder sammenlignet med 8% mænd og 3% kvinder i det Østtyske materiale). Sammenligner man, hvor mange der har haft samleje med kun 1 partner, er forholdene omvendte, idet 53% af de Vesttyske studenter mod 77% af de Østtyske studenter tilhører denne gruppe. Hvis vi yderligere inddrager den større coitus erfaring blandt de Østtyske mænd, synes der blandt Vesttyske mænd både at være flere samlejemæssigt uerfarne mænd, og flere mænd med erfaring med mange partnere.

De indtil nu omtalte parametre handler om adfærd. De eneste data om he-

teroseksuelt samleje, som er sammenlignelige, er orgasmemulighed ved samleje. Her sammenlignes kun kvinder, da orgasmefrekvensen hos mænd er næsten 100% og ikke viser nogen varians. Antallet af kvinder, der er anorgastiske ved samleje, er tre gange højere blandt Vesttyske studenter (19%) end blandt Østtyske studenter (6%). Hvis man yderligere belyser procentdelen af kvinder, som næsten altid er orgastiske, er der også en markant forskel i de Østtyske studenters favør (37% mod 26%).

Oplysningerne om samlejeadfærd (erfaring), første samleje, aktuel hyp-pighed og orgasmefrekvens, er beskrevet uden hensyn til partnersituationen. Fra en detaljeret analyse af de originale Vesttyske data ved vi, at det afgørende punkt, hverken er ægteskab (at være gift eller ej) eller at være samlevende (levende med partner eller ej), men det simple faktum at have en partner eller ej. Besvarere uden en fast partner har mindre seksuelle muligheder, men de har dog nogen. I det originale Vesttyske materiale havde mere end halvdelen af studenterne uden fast partner, haft samleje indenfor det foregående år. Spørgsmålet om i hvilken grad seksuel aktivitet er forbundet med at have en fast partner, kan kun besvares indirekte i disse materialer. Vi kan anslå procenten af coitalt aktive studenter uden partnere ved at beregne forskellen mellem den aktive samlejehyppighed og procenten af studenter med en partner. Dette er et skøn, idet de to parametre dels ikke angår samme periode (coitus indenfor de sidste 12 mdr/partnerskab »for tiden«), og for det andet ikke er baseret på individuelle data, men på procenter. Med disse begrænsninger kan vi skønne, at procenten af coitalt aktive, enlige Vesttyske studenter er omkring 13%, for begge køn dvs. procenten af coitalt aktive studenter blandt enlige er omkring 1/3 og endnu højere blandt kvinder. De Østtyske procentuelle skøn er markant lavere, særligt hos kvinder: kun 1% af dem er alene og coitalt aktive, hvilket svarer til 5% af den coitale aktivitet blandt de enlige.

Kontrception

Data vedrørende kontrceptiva er ikke direkte sammenlignelige, da de blev målt på forskelligt niveau i de to spørgeskemaer. De Østtyske studenter kunne angive forskellige alternativer, dvs. at deres svar ikke var eksklusive. De Vesttyske studenter skulle først angive det mest almindeligt anvendte kontrceptive middel. For at kunne sammenligne er der foretaget visse beregninger og skøn. Kondom blev anvendt oftere blandt Vesttyske mænd, mens kun 6% af Østtyske mænd nogensinde brugte det. 15% af de Vesttyske mænd brugte kondom som det mest almindelige kontrceptive middel. Afbrudt samleje, coitus interruptus, som kontraktiv metode bruges sjældent i begge populationer. De fleste mænd forlader sig på partnerens kontrceptive valg. Hos kvinder er P-pillen langt det mest almindelig anvendte kontraktivum, særligt for Østtyske kvinder. For spiralen (IUD) kan der ses yderligere forskel, idet den bruges langt oftere blandt Vesttyske kvinder (11% har det som det mest anvendte kontraktivum), sammenlignet med Østtyske studenter (kun 1% prøvet nogen sinde).

Aborter

De Vesttyske kvinder har haft dobbelt så mange aborter (13%) som de Østtyske kvinder. Det må her erindres, at den legale baggrund er forskellig. Den Østtyske abortlov tillader abort indtil 3. måned af graviditeten og er mere liberal end den Vesttyske lov med en mere restriktiv indikation. Der er således en sammenhæng mellem den mere restriktive abortlov og en højere aborthyppighed.

Homoseksualitet

Vesttyske mænd har oftere homoseksuelle erfaringer end de Østtyske mænd (18% mod 12%). Forskellen blandt kvinder er endnu mere udtalt, 14% af de Vesttyske kvinder sammenholdt med 5% af de Østtyske. Der er således i Østtyskland større kønsforskel end i det Vesttyske materiale. Disse procenter angår homoseksuel erfaring i et næsten udelukkende heteroseksuelt materiale. I betragtning af at en betydelig del af den homoseksuelle erfaring gøres af heteroseksuelle i ungdommen, tillader dette ikke konklusionen, at manifest homoseksualitet er højere blandt Vesttyske studenter. Adspurgt direkte om deres orientering betegnede 2% af de Vesttyske studenter dem selv som homoseksuelle og yderligere 2% var biseksuelle. Hos kvinderne var de tilsvarende tal henholdsvis 2% og 3%. I modsætning til dette beskrev knapt 1% af de Østtyske mænd og 2% af kvinderne deres seksuelle aktivitet som i det mindste lejlighedsvis, rettet mod partnere af samme køn, hvilket implicerer en homoseksuel eller biseksuel orientering.

Med hensyn til spørgsmål om tiltrækning er undersøgelserne ikke fuldt sammenlignelige. 33% af de Vesttyske mænd og 51% af de Vesttyske kvinder anfører en fysisk dragning mod samme køn, i det mindste lejlighedsvis. I modsætning hertil angiver 3 respektive 4% af de Østtyske studenter i det mindste lejlighedsvis fantasier om samme. Men sammenligneligheden er begrænset af den mere eksplicite formulering (seksuelle fantasier) i det Østtyske spørgeskema, mod den Vesttyske »fysisk tiltrækning«. Uanset den begrænsede sammenlignelighed, er det muligt at identificere en klart lavere grad af aktivitet og lyst hos Østtyske studenter, rettet mod samme køn. Vi kunne tale om et stærkere heteroseksuelt selvbillede hos de Østtyske studenter, idet 78% af de Vesttyske studenter betegner sig som eksklusiv heteroseksuelle mod at 93% af de Østtyske studenter betragter sig som eksklusiv heteroseksuelle med hensyn til seksuelle fantasier og 99% med hensyn til seksuel aktivitet. Hos kvinderne findes tilsvarende, at 68% af de Vesttyske kvinder mod 87% respektiv 88% i det Østtyske materiale. Foruden denne markante tværkulturelle forskel er der også tale om en betydelig kønsforskel. Mændene er i begge materialer klart mere heteroseksuelt orienterede end kvinder.

Seksuelle holdninger

En sammenligning af seksuelle holdninger vil være begrænset. Her spiller formuleringen af de enkelte spørgsmål en betydelig rolle og der er kun mulighed for en grov sammenligning. En anden begrænsning ligger i de almene

kontra de specifikke spørgsmål. De Vesttyske spørgsmål spørger om generelle normer, mens de Østtyske refererer til den aktuelle partner. Dette må forventes at medføre mere afgrænsede svar end ved almene spørgsmål. Det kan skønnes, at procenten af studenter med en rent restriktiv holdning, dvs. som har besluttet sig for seksuelt troskab, er en minoritet på mellem 14-30% af de Vesttyske studenter. Hos de Østtyske studenter er det en stor majoritet 70-78%. Procenten for en absolut tilladende, permissiv holdning ligger imellem 15-58% i det Vesttyske og 8-10% blandt de Østtyske studenter. På trods af de beskrevne begrænsninger, synes seksuel troskab blandt Østtyske studenter at være langt mere grundfæstet end blandt Vesttyske studenter. Dette træk er foreneligt med det billede, som er tegnet tidligere, med en klar orientering mod ægteskab og familie blandt Østtyske studenter.

Ændringer i seksuel adfærd

Et andet aspekt af undersøgelsen er, om der er sket ændringer i den seksuelle adfærd gennem de sidste 2 årtier, i de to lande. I det vestlige samfund, har forskellige undersøgelser vist en øget forekomst af præmaritalt samleje, en tidligere begyndelse af det første samleje, - en stigning i hyppigheden af kvindelig masturbation og et fald i restriktive seksuelle holdninger, specielt af »dobbelt-standard«, dvs. accepterende mere seksuelt permissivitet for mænd end for kvinder (6,8). Heldigvis og tilfældigvis har vi data, som tillader os denne sammenligning over tid. Det Vesttyske studium af Giese & Schmidt (5), som blev gennemført i 1966, er allerede nævnt. Tilfældigvis gennemførte Rennert (9) i 1966 et spørgeskemastudium med et materiale af Østtyske medicinske studenter omkring deres seksuelle adfærd. Med udgangspunkt i disse to ældre undersøgelser kan vi analysere de ændringer med hensyn til to parametre, nemlig samlejeerfaring og det akkumulerede antal coituspartnere.

Samlejeerfaring:

De Østtyske mænd havde allerede i 1966 klart større samlejeerfaring (28% mod 20% ved 18 år og 59% mod 38% ved 20 år) end de Vesttyske mænd. I begge lande stiger samlejeerfaringen markant med Østtyske føring til stadighed (69% mod 43% ved 18 år, 35% mod 67% ved 20 år) i de senere undersøgelser.

Forskellene blandt kvinder er meget små på begge tidspunkter. Stigningen over tid er endnu større end blandt mænd. Denne hurtigere stigning af samlejeerfaring blandt kvinder fører til en omvendt kønsforskel til fordel for kvinderne. I det Østtyske materiale er der observeret en konvergens af kønsforskellen, mens der for det Vesttyske materiale er en divergens. Med hensyn til partnererfaring ser vi en klar konvergens af kønsforskellen i begge kulturer, med andre ord, en reduktion af den såkaldte adfærdsmæssige dobbeltstandard som i det Østtyske materiale fortsat eksisterer, men ændringen over tid er mere markant end i det Vesttyske materiale.

Konklusion:

Som konklusion vil vi resumere vore resultater i 4 punkter:

- 1) Den distinkte og klare orientering af de Østtyske studenter mod ægteskab og familie, svarer til en udtalt heteroseksuel aktivitet. Det er tydeligt, at seksualiteten blandt Østtyske studenter er mere tæt knyttet til et kærlighedsforhold med perspektivet af et længerevarende, monogamt forhold end det er tilfældet blandt de Vesttyske studenter. Man kunne sige, at i Østtyskland er den dominerende model det seksuelt lykkelige, gifte par. Et interessant fund, som støtter dette, er den højere orgasmehyppighed ved samleje blandt Østtyske kvinder. Blandt mulige fortolkninger heraf vil vi foreslå nogle forhold, som kan forklare det. Først og fremmest på initiativ af Kvindebevægelsen i Vesttyskland rejstes spørgsmålet om klitoral versus vaginal orgasme som led i en større diskussion af kvindelig seksualitet. Denne diskussion kan have ført til en mere skeptisk selvopmærksomhed og refleksion over egne seksuelle følelser blandt Vesttyske kvinder. Dette kunne forårsage en underestimering af oplyst orgasmehyppighed. En anden grund kunne være en forskellig betydning af partner-bindingen. Hvis de Østtyske par har et mere klart livslangt og monogamt perspektiv, så kan de følgelig være emotionelt mere sikre, hvilket kunne give en mere stabil kontekst for emotionel regression. En sådan ramme for regression kunne facilitere muligheden for at opnå orgasme. Dette er tentative forslag som må undersøges nærmere.
- 2) Den største forskel i undersøgelsen kan findes i den udtalte forskel af masturbations hyppighed blandt kvinder i favør af de Vesttyske studenter. Her bliver det efter vores opfattelse, den stærke indflydelse af den Vesttyske kvindebevægelse, som træder frem. Kvindebevægelsen har altid argumenteret for udviklingen af aspekter af den kvindelige seksualitet, som var uafhængige af en mandlig partner, der kunne optræde som muligt undertrykkende, eller i det mindste begrænsende. Således har man understreget det narcissistiske aspekt af seksualiteten for nu at bruge en psykoanalytisk term. I Østtyskland findes ingen tilsvarende kvindebevægelser.
Graden af homoseksuel erfaring og også af orientering mod samme køn er markant stærkere blandt Vesttyske studenter af begge køn. Man kunne sige, at den Østtyske seksuelle kultur tillader mindre varians inden for rammen af det »seksuelt lykkelige, gifte par«, som naturligvis er heteroseksuelle. Denne model accepteres også af et flertal af de Vesttyske studenter, men vi kan også observere en varians af seksuelle orienteringer her, som går ud over den heteroseksuelle norm, partnerbinding og monogami. Denne forskel er mere markant hos kvinder. Hvis man skulle tegne denne gradvise forskel op i sort-hvidt, kunne man sige, at Østtyske studenters seksualitet har et større islæt af partnerbinding, mens Vesttysk seksualitet har et stærkere narcissistisk - hedonistisk islæt.
- 4) Forskellen mellem generationerne kan koncentreret til 2 punkter: a) Føringen med hensyn til ungdommens samlejeerfaringer blandt Østtyske studenter på begge undersøgelsestidspunkter, b) de klart stærkere ændringer hos kvinder i begge kulturer, som har ført til en omvendt kønsforskul

kvindernes favør. Den tværgenerationelle sammenligning understreger flere ligheder end forskelle i udviklingen i begge kulturer.

Table 1: En sammenligning mellem Østtyske og Vesttyske studenter med hensyn til seksualitet. Nogle udvalgte data.

	Vesttyske		Østtyske	
	mænd (N = 535)	kvinder (n = 459)	mænd (n = 588)	kvinder (n = 605)
Gifte	3%	5%	31%	24%
Uden partner	40%	31%	24%	19%
Ønsker at få børn	72%	70%	96%	97%
Ubesluttede	20%	24%	4%	2%
Gennemsnitsalder ved				
Første samleje	19,5	18,4	18,1	18,1
Aktive samlejemæssigt	72%	82%	82%	82%
Orgasme ved samleje				
hos kvinder: Aldrig		19%		6%
Altid, eller næsten altid		26%		37%
Aborter		13%		6%
Homoseksuel erfaring	18%	14%	12%	5%

Resumé

I 1980 gennemførte det Centrale Institut for Ungdomsforskning i Leipzig, DDR et spørgeskemaundersøgelse som omhandlede yngre voksne (fortrinsvist, lærere og studenter).

I 1981 undersøgte Afdelingen for Seksualforskning i Hamburg, BRD, en undersøgelse af vesttyske studenters seksualvaner.

I dette arbejde sammenholdes undergrupper af ovennævnte materialer (20-24 årige), hvori indgår 1208 østtyske og 994 vesttyske studenter. Undersøgelserne blev tilrettelagt og gennemført uafhængigt af hinanden, uden at der var planlagt nogen interkulturel sammenligning. Alligevel er det muligt at foretage visse sammenligninger på basale parametre for seksuel adfærd bl.a. partnersituation, masturbationserfaringer, samlejeerfaringer- og hyppigheder, antal partnere, orgasmehyppighed og oplysninger om homoseksuel erfaring.

Resultaterne af denne undersøgelse præsenteres i lyset af udviklingen også i seksuel adfærd gennem de seneste 20 år.

Korrespondance:

Starke, K.,
Zentralinstitut für Jugendforschung,
Stallbaumstr. 9,
DDR-7022 Leipzig,
German Democratic Republic.

Clement, U.

Psychosomatische Klinik
Universität Heidelberg,
Vossstr. 2,
D-6900 Heidelberg, Federal Republic of Germany

Abstract *Nordisk Sexologi* 1989; 7: 36-44

A Comparison of Student's Sexual Behavior: Federal Republic of Germany and German Democratic Republic.

by Clement, U., Psychosomatische Klinik, Universität Heidelberg, Vossstr. 2, D - 6900 Heidelberg, Federal Republic of Germany and Starke, K., Zentralinstitut für Jugendforschung, Stallbaumstr. 9, DDR-7022 Leipzig, German Democratic Republic.

In 1980, the Zentralinstitut für Jugendforschung (Central Institute for Youth Research) in Leipzig (German Democratic Republic) did a nation-wide questionnaire study on young adults (employees and students).

In 1981, the Abteilung für Sexualforschung (Department for Sex Research) in Hamburg (Federal Republic of Germany) investigated a sample of students in the Federal Republic.

Now, we compare parallel subsamples of the two studies, namely students between 20 and 24 years of age. The paralleled subsamples include N = 1208 GDR students and N = 994 FRG students.

Although the studies were planned and done independently and with no idea of intercultural comparison, they can be compared by basic parameters of sexual behavior: partner situation; masturbation experience; experience, active incidence and frequency of coitus; number of coitus partners; orgasm incidence; homosexual experience.

First results of this comparison are presented, also taking into consideration the changes in sexual behavior during the last two decades.

Litteratur

1. Christensen H T. Scandinavian and American sex norms: Some comparisons with sociological implications. *J Social Issues* 1966; 22: 60-75.
2. Christensen H T, Gregg C F. Changing sex norms in American and Scandinavia. *J Marr Fam* 1970; 32: 616-627.
3. Luckey E B, Nass G D. A comparison of sexual attitudes and behavior in an international sample. *J Marr Fam* 1969; 31(3): 364-379.
4. Starke K, Friedrich W. Liebe und Sexualität bis 30. Berlin: VEB Deutscher Verlag der Wissenschaften 1984
5. Giese H, Schmidt G. Studentensexualität. Hamburg: Rowohlt 1968.
6. Clement U. Sexualität im sozialen Wandel. Stuttgart: Enke 1986.
7. Starke K, Clement U. Vergleich des Sexualverhaltens von Studenten aus BRD und DDP. *Zeitsch Sexualforsch* 1988; 1: 30-44.
8. Schmidt H, Sigusch V: Changes in sexual behavior among young males and females between 1960 and 1970. *Arch Sex Behav* 1972; 2: 27-45.
9. Rennert H. Untersuchungen zur sexuellen Entwicklung der Jugend. Eine statistische Erhebung and Medizinstudenten in Halle. *Zschr ärztl Fortbild* 1966; 60(3): 140-153.

Kvinders orgasmeoplevelse

af Walther Friedrich, Leipzig

De første empiriske undersøgelser om kvinders orgasme går ikke mere end 50 år tilbage. I de fleste undersøgelser er det angivet, hvor ofte kvinder oplevede orgasme - og siden, hvornår de første gang oplevede dette. Hyppigheden af anorgasme (sjældent eller aldrig orgasmeoplevelse) angives eksempelvis af Hite i 1976 (1) til 30%, mens Ratter (2) fandt en hyppighed på 40%.

Fra Kinseys undersøgelser (3) har vi oplysninger, der belyser dette yderligere. Her fandtes at 53% af kvinderne i 20 års alderen, 77% i 25-års alderen og 90% i 35-års alderen i det mindste lejlighedsvis oplevede orgasme. Ca. 9% syntes aldrig at opleve orgasme i løbet af livet. I deres undersøgelse var det 64%, der oplevede første orgasme før ægteskabets indgåelse. Den erkendelse, der kan udledes heraf er, at orgasmeformåen hos kvinder udvikles individuelt i livet. Mange kvinder har brug for en lang »inkubationstid«. Det kan tage år eller endog årtier for at opnå en sådan psykosocial konstellation, som kan føre til orgasme. Det synes i dag at være selvfølgelig for alle og bliver jo også til stadighed citeret, men allerede her rejser sig spørgsmålet om en årelang udviklingsproces mod orgastisk formåen stadig er typisk for unge kvinder. Er det ikke sådan i dag, at de fleste piger allerede kort tid efter deres »Kohabitarche« (samlejedebut) opnår orgasme og også ret hurtigt har en stabil udlevelse af denne formåen?

Kinsey selv har som bekendt som den første givet overbevisende belæg for den historiske forandring i den kvindelige orgasmepotens (3). Blandt kvinder født før år 1900 var 33% endnu anorgastiske i første ægteskabsår, mens det for kvinder født efter år 1910 kun var 22%. Dette historiske træk peger i retning af en stadig hyppigere optræden og stadig tidligere indsættende orgasmeformåen hos kvinder. Dette er siden bekræftet i andre undersøgelser. Raboch & Bartock (4) fandt ved sammenligning af kvinder født 1921-1930 med kvinder født 1941-1950 i CSSR betydelige forskelle i orgasmeformåen. Tilsvarende betydelige forskelle viste sig ved en sammenligning af 2 kvindegenerationer i DDR (5,6). Schnabl (5) har i 60'erne udspurgt over 2000 kvinder (20-60 år gamle) og Starke & Friedrich (6) har i 1982 udspurgt 2500 piger/unge kvinder mellem 16 og 30 år. Orgasmehyppigheden fra disse undersøgelser er vist i tabel 1.

Når man betænker, at Schnabl mest har udspurgt kvinder i mere moden alder, mens Friedrich & Starke har talt med kvinder, der var under 30 år gamle, da kan man virkelig tale om en betydelig historisk forandring i orgastisk

Oversat fra »Zum orgasmuserleben« af Søren Buus Jensen.